

ละครชาตรี

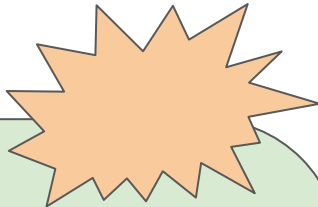
ประวัติความเป็นมาของละครชาตรี

ละครชาตรี นับเป็นละครที่มีมาแต่สมัยโบราณ และมีอายุเก่าแก่กว่าละครชนิดอื่นๆ มีลักษณะเป็นละครเร่ คล้ายของอินเดียที่เรียกว่า “ยาตริ” หรือ “ยาตรา” ซึ่งแปลว่า เดินทางท่องเที่ยว ละครยาดรานี้คือละครพื้นเมืองของชาวเบงกาลีในประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นละครเร่ นิยมเล่นเรื่อง “คิตโควินท์” เป็นเรื่องอวตารของพระวิษณุ ตัวละครมีเพียง 3 ตัว คือ พระกฤษณะ นางราธะ และนางโคปี ละครยาดราเกิดขึ้นในอินเดียนานแล้ว ส่วนละครรำของไทยเพิ่งจะเริ่มเล่นในสมัยตอนต้นกรุงศรีอยุธยา จึงอาจเป็นไปได้ที่ละครไทยอาจได้แบบอย่างจากละครอินเดีย เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมของอินเดียแพร่หลายมายังประเทศต่างๆ ในแหลมอินโดจีน เช่น พม่า มาเลเซีย เขมร และไทย จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มีบางอย่างที่คล้ายกันอยู่มาก

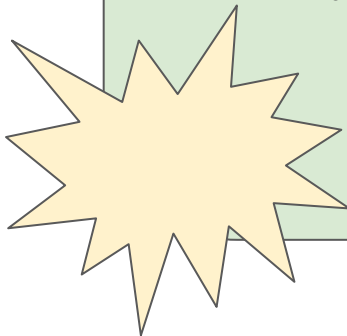
ในสมัยโบราณละครชาตรีเป็นที่นิยมแพร่หลายทางภาคใต้ของไทย เรื่องที่แสดงคงจะนิยมเรื่องพระสุธนนางมโนห์รา จึงเรียกการแสดงประเภทนี้ว่า "โนห์ราชาตรี" เพราะชาวใต้ชอบพูดตัดพยางค์หน้าสันนิษฐานว่าละครชาตรีได้แพร่หลายเข้ามายังกรุงรัตนโกสินทร์ 3 ครั้ง คือ

- พ.ศ. 2312 เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จยกทัพไปปราบเจ้านครศรีธรรมราช และพาขึ้นมากรุงธนบุรีพร้อมด้วยพวกละคร
- พ.ศ. 2323 ในวานฉลองพระแก้วมรกต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ละครของนครศรีธรรมราชขึ้นมาแสดงประชันกับละครหลวงผู้หญิงของหลวง
- พ.ศ. 2375 สมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) สมัยที่ยังเป็นเจ้าพระยาพระคลัง ได้ลงไปปราบ และระงับเหตุการณ์ร้ายทางหัวเมืองภาคใต้ พวกชาวใต้จึงอพยพติดตามขึ้นมาด้วย รวมทั้งพวกที่มีความสามารถในการแสดงละครชาตรี

นอกจากนี้ยังมีผู้สันนิษฐานว่า ต้นกำเนิดละครชาตรีมาจากกรุงศรีอยุธยา ก่อน

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีผู้คิดนำเอาละครชาตรีกับละครนอกมาผสมกัน เรียกว่า "ละครชาตรีเข้าเครื่อง" หรือ "ละครชาตรีเครื่องใหญ่" การแสดงแบบนี้บางทีก็มีฉากแบบละครนอก แต่บางครั้งก็ไม่มีฉากอย่างละครชาตรี ดนตรีที่ใช้ประกอบก็ใช้แบบผสม คือใช้เครื่องดนตรีของละครชาตรีผสมวงปี่พาทย์ของละครนอก การแสดงเริ่มด้วยการรำซัดชาตรี แล้วลงโรง จับเรื่องด้วย "เพลงวา" แบบละครนอก ส่วนเพลง และวิธีการแสดงก็ใช้ทั้งละครชาตรี และละครนอกปนกัน การแสดงแบบนี้ยังเป็นที่นิยมมาถึงปัจจุบัน และนิยมมาแสดงเป็นละครแก้บนตามสถานที่ต่างๆ

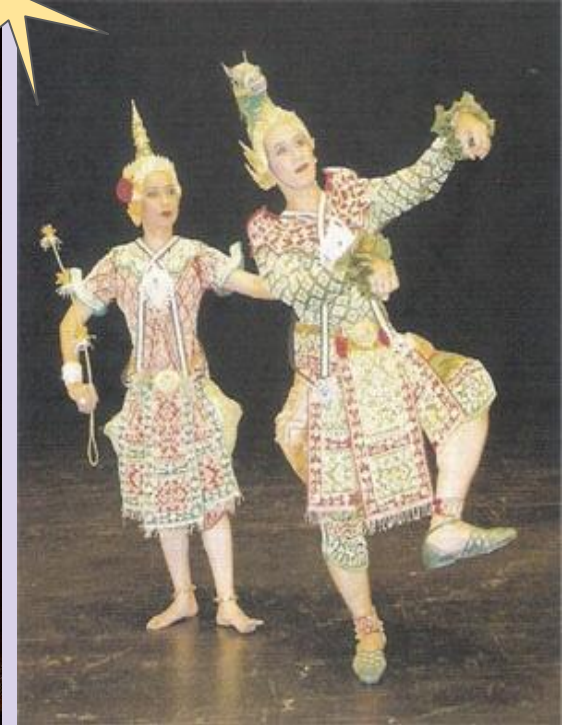
ผู้แสดง

ในสมัยโบราณจะใช้ผู้ชายแสดงล้วน มีตัวละคร
เพียง 3 ตัว คือ ตัวนายโรง ตัวนาง และตัวตลก
แต่มาถึงยุคปัจจุบันมักนิยมใช้ผู้หญิงเป็นผู้แสดง
เสียส่วนใหญ่'

การแต่งกาย

ละครชาตรีแต่โบราณไม่สวมเสื้อ เพราะ
ทุกตัวใช้ผู้ชายแสดง ตัวยืนเครื่องซึ่งเป็น
ตัวที่แต่งกายดีกว่าตัวอื่นก็นุ่งสนับเพลา
นุ่งผ้าคาดเจียรระบาตมีห้อยหน้า ห้อยข้าง
สวมสังวาล ทับทรวง กรองคอกับตัวเปล่า
บนศีรษะสวมเทริดเท่านั้น ส่วนการแต่ง
กายในสมัยปัจจุบันมักนิยมแต่งเครื่อง
ละครสวยงาม เรียกตามภาษาชาวบ้านว่า
"เข้าเครื่องหรือยืนเครื่อง"

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

ใช้วงปี่พาทย์ชาตรี ประกอบด้วย ปี่ โทน ข้องคู่ กรับ และกลองชาตรี

ปี่

โทน

ข้องคู่

กลองชาตรี

กรับ

สถานที่สำหรับใช้ ประกอบการแสดง

ไม่มีฉากประกอบ ยกเว้นให้มีเสากลาง
โรง 1 ต้น เสานี้สำคัญมาก (ในสมัยก่อน
จะต้องใช้ไม้ชัยพฤกษ์) เป็นเสาที่พระ
วิสสุกรรมเสด็จมาประทับเพื่อปกป้อง
ผองภัยอันตราย จึงได้ทำเสาผูกผ้าแดง
ปักไว้ตรงกลางตรง เสานี้ในภายหลังใช้
เป็นที่ผูกของคลี (ของใส่ไม้รบต่างๆ)
และมีเตียงหรือตั่งสำหรับนั่ง

